

Türkiye’de Sığınmacı Çocuklara Yönelik Geliştirilen Sosyal Politikalar Mersin Örneği

Social Policies Developed For Refugee Children In Turkey The Case Of Mersin

ÖZET

2011 Arap Baharından bu yana Ortadoğu Ülkelerinden Ülkemize, yaşanan iç savaşlar, çatışmalar, şiddet ve bunların getirdiği ekonomik yoksunluk nedeniyle vatanlarını terk ederek yeni bir yaşam umuduyla yoğun bir göç akımı Türkiye’yi dünyanın en fazla göçmen kabul eden ülkesi haline getirmiştir. Resmi rakamlara göre 3,5 milyondan daha fazla göçmen barındıran ülkemizde göçe bağlı yüzlerce sorunu çözmek zorunda kalan yetkililer her krizde en kırılgan gruplar olarak karşımıza çıkan dolayısıyla en çok etkilenen kadınlar ve çocukları ayrıca yönetmek ve analiz etmek zorunda kalmışlardır. Sığınmacı çocukların göç sürecinde maruz kaldıkları insani olmayan koşullar tüm dünya tarafından bilinse de bu sorunlara yeterli düzeyde müdahale edilememesi çocuklar üzerinde telafisi güç kalıcı izler oluşmasına neden olmaktadır. Araştırmamız temeli oluşturulan veriler 2023 yılında, Mersin İlinde sığınmacı olarak yaşayan sığınmacı çocuk arasında toplanmıştır. Bu çalışmada çocukların sosyokültürel uyum düzeyleri incelenmiştir. Araştırmada kişilerarası iletişim, akademik/iş performansı, kişisel ilgi alanları ve toplumsal katılım, ekolojik uyum, dil yeterliği alanları ile ilgili sorular sorulmuştur. Yapılan analiz sonucunda çıkan sonuçlar sığınmacı çocuklara yönelik geliştirilecek sosyal politikalara Mersin özelinde ve en nihayetinde Türkiye genelinde katkıda bulunması hedeflenmiştir. Elde edilen sonuçlar kısaca Mersin’de yaşayan sığınmacı çocukların sosyal uyum düzeyinin yüksek olduğunu işaret etmiştir. Çocukların farklı yaşam tarzlarına ayak uydurma ve etkinliklere katılım sağlama konusunda problem yaşamadığı verilen cevapların analizinde görülmüştür. Korelasyonel değerlendirilmede ise dil yeterliliği ile ekolojik uyum ve kişisel ilişki arasında negatif yönlü uyumsuzluk olduğu görülmüştür. Bu da sosyal uyumun sağlanmasında dil öğrenmenin önemli bir ölçüt olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bütün bu veriler ışığında çalışma sığınmacı çocuklar için geliştirilecek sosyal politikalara alternatif çözüm önerileri ile sonlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sığınmacı Çocuklar, Sosyokültürel Uyum

ABSTRACT

Since the Arab Spring of 2011, an intense migration flow from the Middle East Countries to our country due to the civil wars, conflicts, violence and economic deprivation brought about by them, leaving their homeland with the hope of a new life, has made Turkey the country that accepts the most immigrants in the world. Having to solve hundreds of immigration-related problems in our country, which hosts more than 3.5 million immigrants according to official figures, the authorities have had to manage and analyze separately the women and children who are the most vulnerable groups in every crisis and thus the most affected. Although the inhumane conditions that asylum-seeking children are exposed to during the migration process are known by the whole world, the inability to adequately intervene in these problems causes permanent scars on children that are difficult to compensate. The data forming the basis of the research were collected from among the refugee children living in Mersin Province in 2023. In this study, the sociocultural adjustment levels of the children were examined. In the research, questions were asked about interpersonal communication, academic/work performance, personal interests and social participation, ecological adaptation, and language proficiency. The results of the analysis are aimed to contribute to the social policies to be developed for refugee children in Mersin and ultimately in Turkey. The results obtained briefly indicated that the social cohesion level of the refugee children living in Mersin is high. It was seen in the analysis of the answers given that the children did not have problems in adapting to different lifestyles and participating in activities. On the other hand, in the correlational evaluation, it was observed that there was a negative incompatibility between language proficiency, ecological harmony and personal relationship. This has revealed that language learning is an important criterion in ensuring social cohesion. In the light of all these data, the study was concluded with alternative solutions to the social policies to be developed for refugee children.

Keywords: Refugee Children, Sociocultural Cohesion

GİRİŞ

Mülteci ve sığınmacı çocuk denildiği zaman öncelikle çocuk kavramının ne olduğunu tanımlamak gerekir. Kimlerin çocuk kimlerin yetişkin olduğu hususu ise evrensel nitelikteki Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’nin birinci maddesinde tanımlanmıştır. “Çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.” Mültecilik ve sığınmacılık için yapılan başvurular bazen ailesi ile bazen de ailesi olmadan yani beraberinde kendisinden sorumlu refakatçisi bulunmayan on sekiz yaşın altındaki çocuklar tarafından yapılmaktadır. Özellikle refakatçiye sahip durumda olmayan çocuklar zihinsel ve bedensel sağlıklarını olumsuz etkileyen durumlarla baş başa kalmaktadır. Kendilerine tamamen yabancı bir ülkede savunmasız halde bulunan mülteci ve sığınmacı çocuklar genellikle barınma, sağlık, eğitime erişimde yaşadıkları sorunların yansısı; organ ticareti, fuhuş yaptırmak için kaçırma, cinsel istismar, terör örgütlerince militan olmaya zorlanma gibi birtakım riskler altındadırlar. Risk altındaki bu çocukları tespit edebilmek,

Tuğba Ekiz¹

How to Cite This Article

Ekiz, T. (2023). “Türkiye’de Sığınmacı Çocuklara Yönelik Geliştirilen Sosyal Politikalar Mersin Örneği” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:113; pp:7504-7515. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.70488>

Arrival: 06 May 2023

Published: 31 July 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen, MEB, Mersin, Türkiye. ORCID: 0009-0004-4959-5110

koruyabilmek ve onlara yardım edebilmek için ilgili verilere ihtiyaç duyulmasına rağmen sadece sınırlı sayıda ülkeden resmi kayıtlarda mülteci ve sığınmacılar hakkında bilgi alınabilmektedir. (Sever, 2020) Sosyokültürel uyum ise göçmenlerce sığınılan topluluğun kültürel değerlerinin olduğu gibi kabul edilmesinden ziyade, içinde yaşadıkları toplumun kültürel örf adetleri ile kendi örf adetleri arasındaki farkın anlaşılmasını ve bunlarla beraber birlikte yaşama beceri geliştirmesi kabiliyetine sahip olunması gerekliliğini ortaya koyan bir olgudur. (Oguri ve Gudykunst 2002'den aktaran Şeker ve Akman, 2016).

Sığınmacı çocukların bir ebeveyn gözetiminde ve yardımıyla almaları gereken sağlık, barınma, eğitim, güvenlik gibi temel yaşam gereksinimlerinin yanı sıra sosyal iyileşme için kültürel katılım göstermeleri gerekmektedir. Bu temel ihtiyaçlar bakımından yoksun bir şekilde hayatlarına devam eden sığınmacı çocukların tehlikelere maruz kalacağı, sosyal uyum sağlayamadığı için toplum tarafından ötekileştirileceği gerçeği göz ardı edilemez. (Kalaycı ve Serpen, 2017). Sığınmacı çocukların temel ihtiyaçlarının giderilmesi yetersiz kaldığı veya karşılanamadığı gerçeğinden bahsetmek mümkündür. Tüm bu saydığımız olumsuz durumları yaşayan çocuklar; çocuk işçiliği, yaşına uygun eğitim almama, insan ticareti, sağlık sorunları, sosyal yardımların yetersizliği nedeni ile madde bağımlılığı, suç işlemeye yönelim, erken yaşta evlilikler gibi sorunlarla baş başa kalmaktadır. Bölgesel veya toplumsal olarak gerçekleşen göç, insanların doğup büyüdüğü toprak parçasını terk etmeleriyle yeni yaşam alanları arayışına sebep olmaktadır. Dünyada insanların yaşamakta güçlük çektikleri ve yaşamak istemedikleri en kötü konum olan vatansızlık gerek ülkeler gerekse Birleşmiş Milletler açısından anlaşma, kanun ve mevzuatlarla korunamamaktadır. Dünyada vatansız kalmaktan kaynaklanan sığınmacı faaliyetlerinden tarih boyunca bütün toplumlarda en çok çocuklar etkilenmiş olup bu durum çocuklarda travmalara neden olmuştur. Bunun sonucunda sığınmacı olarak yaşayan çocukların gelecekteki konusunda yaşadıkları kaygıları onları geleceğinden koparmakta ve ümitsizliğe sürüklemektedir. İnsan çevresinden ibarettir. Sosyal çevresi ile uyum içinde olmayan bireyle/çocuklar çeşitli açılardan sıkıntı yaşamaktadır. Bu çalışmada ülkemize sığınan ve Mersin'de yaşayan sığınmacı çocukların sosyokültürel uyum düzeylerinin ne düzeyde olduğu incelenecektir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada kullanılan model tanımlayıcı ve ilişki arayıcı türde tarama modelidir (Karasar, 2006). Tarama modelleri, geçmiş dönemlerde veya şimdiki zamanda da hala mevcut olan bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi kendine hedef edinmektedir. Araştırmanın konusunu oluşturan olay, birey yahut nesne kendi şartları içerisinde ve herhangi bir değişiklik olmadan doğrudan doğruya tanımlanmaya çalışılır. Olay, nesne veya kişileri herhangi bir biçimde değiştirme ve etkileme arzusu söz konusu değildir. Burada önem arz eden şey; araştırmanın konusunun uygun bir şekilde gözleyip saptayabilmektir (Karasar, 2006). Araştırmada değişkenler arasında ne tür ilişki olduğunu saptamak ve olası sonuçları değerlendirmek amacıyla ilişkisel tarama modelleri kullanılmıştır. Belirlenen herhangi bir zaman aralığında, araştırılmak istenen durumun doğal halini değiştirmeden kendine has halinde betimlemeyi amaçlayan bir tarama modeli uygulanmıştır. Mersin ilinde yaşayan geçici koruma altındaki sığınmacı çocukların sosyal uyum düzeylerini ölçmek üzere, Ward ve Kennedy (1999) tarafından geliştirilen ve Wilson (2013) tarafından revize edilen, Yalçın (2018) tarafından Sosyokültürel Uyum Ölçeği'nin (SCAS-R) Arapça diline uyarlanmış hali ile yapılan bu çalışma genel tarama modelindedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın hedef evrenini, Mersin İli merkezinde 2022-2023 yılında il göç idaresi kayıtlarına göre 12- 17 yaş aralığındaki yaklaşık 500 sığınmacı çocuk yaşamaktadır. Araştırmanın evrenini 500 sığınmacı çocuk oluşturmuş ve evreni belli örneklem hesabı kullanılarak %95 güven aralığında %5 hata payı ile 100 katılımcının araştırma gurubu olmasına karar verilmiştir. Araştırma gurubunda veri kaybı göz önüne alınarak katılımcı sayısı 100 olarak planlanmıştır. Araştırma gurubundaki çocukların seçilmesinde gerekli araştırma izinleri alınarak gelişmiş güzel kartopu yöntemi kullanılmıştır. Hedef evrenin tümüne ulaşılması güç olduğundan örneklem alma yoluna gidilmiştir. Araştırmanın örnekleme kolayda örnekleme yöntemi ile çalışmaya gönüllülük esasına göre katılan Mersin İli merkezinde 2022-2023 yaşayan 100 sığınmacı çocuk oluşmuştur.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak cinsiyet ve yaş içeren genel bilgi bölümünü takiben, Ward ve Kennedy (1999) tarafından geliştirilen, Wilson (2013) tarafından revize edilen ve Yalçın (2018) tarafından Arapça diline çevrilen Sosyokültürel Uyum Ölçeği (SCAS-R) kullanılmıştır. Bu çalışmada kullanılan sosyokültürel uyum ölçek (SCAS-R) maddelerine uygulanan güvenilirlik analizinde ise ölçüm katsayılarının 0.65 çıkmıştır. Ölçeği Arapçaya uygulayan Yalçın'ın (2018) verilerini doğrulamıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizinde SPSS bilgisayar programı kullanılmış, verilerek bu şekilde analiz edilmiştir. Araştırmanın alt amaçlara ilişkin bulgulara ulaşabilmek için toplanan verilere uygulanacak analiz yöntemlerine karar verebilmek için homojenite testi yapılmıştır. Kolmogorov – Smirnova ve Shapiro Wilk testi ile verilen dağılımlarını görebilmek için homojenlik testi yapılmıştır (Kilmen, 2015, s. 54). Bu sonuç doğrultusunda araştırma verilerinin analizinde non-parametrik testlerin uygulanması kararlaştırılmıştır (Kilmen, 2015). Sığınmacı çocukların görüşlerine göre, Sosyokültürel Uyum düzeylerinin cinsiyete, yaşa ve eğitim düzeyine göre farklılıkları Mann Whitney U testi ortaya çıkarılmıştır. Anlamli farklılık çıkan alt boyutları belirlemek amacıyla Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır. Sosyokültürel Uyum Ölçeği (SCAS-R) maddeleri arasındaki ilişki düzeylerine ulaşabilmek için ise Spearman Rho korelasyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde sığınmacı çocukların sosyokültürel uyum düzeylerini belirlemek için elde edilen verilerin analiz sonuçları sunulmuştur. Elde edilen bu verilerin analizinde öncelikle dağılım oranlarının belirlenmesi için homojenite testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda veri setlerinin non-parametrik dağılım özelliği göstermesi nedeniyle ikili değişkenlerin farklarının ortaya çıkarılması için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Bu kapsamda sığınmacı çocukların sosyokültürel uyum düzeylerine ilişkin verilerin analizinde ölçeğin alt boyutlarının cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılıkların olup olmadığı Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Sığınmacı çocukların sosyokültürel uyum ölçeği toplamı ve alt boyutları arasındaki korelasyonun tespiti için Spearman Rho testi yapılmıştır. Yapılan analizlerde ulaşılan sonuçlar araştırmanın alt problemlerindeki sıralamaya göre sunulmuştur. Araştırmanın kapsadığı sığınmacı çocukların sosyokültürel uyum düzeylerine ilişkin görüşleri; öncelikle ölçekte yer alan her bir maddeye göre toplam ortalamaları alınarak analiz edilerek ölçeğin alt boyutlarının toplam puan ortalamaları ve cinsiyet, yaş ve eğitim düzeylerine göre yine ölçeğin toplamı ve alt boyutları üzerinde analiz edilmiştir. Son olarak ise sosyokültürel uyum ölçeği toplamı ve alt boyutları arasındaki korelasyonel ilişki ortaya konularak elde edilen bulgular tablolarda sunulmuştur.

Sığınmacı Çocukların Görüşlerine Göre Ölçek Maddelerine İlişkin Bulgular

Sosyokültürel uyum ölçeğinde (SCAS-R) bulunan maddelerin ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 1’de verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde Sosyokültürel Uyum Ölçeğindeki (SCAS-R) en yüksek ortalamaya sahip maddesi “Yaşadığım toplumun yaşam tarzına uyum sağlıyorum.” olduğu görülmektedir. Bu maddenin ortalama değerine $\bar{X}=3,39$ bakıldığında ölçek derecelendirmesinde “*orta düzeyde katılıyorum*” düzeyinde bir değerlendirmedir. Ortalamaya göre en yüksek oranda çıkan madde bağlamında sığınmacı çocuklar kendi yaşam tarzları dışındaki yaşam tarzlarına uyum sağlamakta güçlük çekmediklerini dile getirmişlerdir. Ölçekte en yüksek ortalamaya sahip olan maddeye göre çocuk sığınmacıların kendi coğrafyalarına yakın inanç ve kültürel ortaklığı bulunan Türkiye yabancılık çekmedikleri adaptasyon süreçlerinin hızlı ve sancısız geçtiği söylenebilir. Bu maddeden yola çıkılarak her toplumun yıllar öncesinden getirdikleri hayat tarzlarının aslında kendi birikim ve alışkanlıkları olduğu ve bir başka toplumun içine girerek hayat tarzı anlamında onlara uyum sağlamada tam anlamıyla istenen düzeyin yakalanamayacağı şeklinde yorumlanabilir. Sosyokültürel uyum ölçeğindeki (SCAS-R) en düşük ortalamaya sahip maddeye bakacak olursak, “İhtiyacım olan sosyal hizmetleri elde edebiliyorum.” maddesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu maddenin aritmetik ortalama değerine $\bar{X}=2,75$ bakıldığında “*katılmıyorum*” düzeyinde olduğu görülmektedir. Uygulanan ölçekte en düşük ortalamaya sahip maddeye bakıldığında sığınmacı çocukların Türkiye Cumhuriyeti devletinin kendilerine sağlanan sağlık, eğitim, çalışma hayatı, sosyal yardım ve destek alanlarında imkanların gerek ulaşılmada gerek yeterliliğinde tatmin düzeyinde olması şeklinde yorumlanabilir. Ölçek maddelerinde en küçük ortalama puana sahip olan bu maddeye göre; sığınmacı çocukların araştırmanın yapıldığı Mersin ilindeki kamu veya özel sektör tarafından kendilerine sunulan sosyal hizmet ve faaliyetlerden yeterince yararlanamadıkları dile getirilebilir. Düşük ortalamaya sahip olan diğer iki maddenin ise 2,96 ortalama ile “Türkçe okur ve yazabilirim” maddesi, 2,95 ortalama ile “içinde bulunduğum topluluklara uyum sağlayabilirim” maddesi ve 2,92 ortalama ile Türkçe konuşur ve anlarım maddesi olduğu görülmektedir. Bu 3 madde özelinde sığınmacı çocukların Türkçe okur-yazarlılık oranlarının düşük olması ile birlikte Türkçe anlamaması, onların sosyal uyum süreçlerinin zorlaştırdığını çıkartabiliriz. Yüksek ortalamaya sahip maddelerin ise 3,20 puanla “Yaşadığım bölgedeki gürültü düzeyine uyum sağlayabilirim.” 3,17 puanla “Sosyal etkinliklerde etkileşimde bulunabilirim.” 3,21 puanla “Performansımı arttırmak için etkileşimde olduğum insanlardan yardım alırım” maddesi olduğunu görüyoruz. Sığınmacılar başka ülkelere göç ederken belli network ağlarını kullanarak ülkelere yerleşiyor. Daha çok kendi içlerinde sosyalleştiklerini, şehirde yaşamının getirdiği gürültü kirliliğine uyum sağladıklarını verilen cevaplardan anlaşılmaktadır.

Tablo 1: Sosyokültürel Uyum Ölçeği (SCAS-R) Maddelerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Madde No	Sosyokültürel Uyum Ölçeği (SCAS-R) ölçek Maddeleri	N	\bar{X}	SS
1	Arkadaş edinebilirim.	100	2,88	1,16

2	Akademik/işle ilgili sorumluluklarımı yönetebilirim.	100	3,07	0,99
3	Sosyal etkinliklerde etkileşimde bulunabilirim.	100	3,17	1,03
4	İlgi alanlarımı ve hobilerimi devam ettirebilirim.	100	2,99	1,20
5	Yaşadığım bölgedeki gürültü düzeyine uyum sağlayabilirim.	100	3,20	1,32
6	İnsanların hareketlerini ve yüz ifadelerini doğru bir şekilde yorumlar ve bunlara yanıt verebilirim.	100	3,00	1,17
7	İnsanlarla etkili bir şekilde çalışabilirim.	100	3,04	1,21
8	İhtiyacım olan sosyal hizmetleri elde edebiliyorum.	100	2,75	1,13
9	İçinde bulunduğum topluluklara uyum sağlayabilirim.	100	2,95	1,23
10	Türkçe konuşur ve anlarım.	100	2,92	1,28
11	Kültürel olarak uygun bir şekilde diksiyon kullanırım.	100	3,07	1,22
12	Performansımı arttırmak için etkileşimde olduğum insanlardan yardım alırım.	100	3,21	1,14
13	Karşımdaki insanların duygularını anlar ve dikkatli bir şekilde bu duygulara göre uyum sağlarım.	100	3,06	1,22
14	Topluluk etkinliklerine katılırım.	100	3,06	1,24
15	Yaşadığım bölgede ulaşımımı sağlarım.	100	3,14	1,28
16	Karşı cinsten kişilerle iletişim kurabilirim.	100	3,08	1,36
17	Fikir ve düşüncelerimim insanlara kültürel açıdan uygun bir şekilde ifade ederim.	100	2,98	1,32
18	Yaşadığım ülke ve bölgenin siyaset sistemini anlarım.	100	3,02	1,23
19	Yaşadığım toplumun yaşam tarzına uyum sağlarım.	100	3,39	4,28
20	Türkçe okur ve yazabilirim.	100	2,96	1,12
21	Davranışımı sosyal normlara, kurallara, tutumlara, inançlara ve geleneklere uyacak şekilde değiştirebilirim.	100	3,02	1,00

Tablo 2'ye bakıldığında, sosyokültürel uyum düzeylerine ilişkin sığınmacı çocukların görüşleri genel olarak $\bar{X}=3,04$ ortalama ile orta düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ölçeğin genel ortalamasına göre sığınmacı çocukların sosyal ve kültürel olarak aynı coğrafyada bulunan ve inanç açısından benzer olan köken olarak Osmanlı devletinin yönetiminden yakın geçmişte ayrılmasından da dolayı uyum düzeylerinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Sığınmacı çocukların sosyokültürel uyum düzeylerine göre, ölçeğin en yüksek ortalamaya sahip alt boyutu "Ekolojik Uyum" verisine al boyutlarının puan ortalamasına ulaşılmıştır. Sığınmacı çocukların ekolojik olarak kültür benzerliğinden dolayı zorluk çekmedikleri söylenebilir. Yine alt boyutların puan ortalamalarına bakıldığında sırasıyla "Akademik/İş Performansı", "Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım", "Kişilerarası İletişim" ve "Dil Yeterliliği" alt boyutlar puan sıralamalarına göre sıralanmışlardır. Alt boyutlarından olan akademik iş performans sığınmacı çocukların akademik anlamda zorlansalardı orta düzeyde uyum sağladıkları söylenebilir. Ölçeğin alt boyutlarındaki en yüksek ortalama ve en düşük ortalamaya bakılacak olunursa, sığınmacı çocukların coğrafya, kültür ve inanç açısından Mersin ilinde yaşamaya orta düzeyde uyum sağladıkları söylenebilir. Fakat sığınmacı olarak Türkiye'de yaşamalarında en çok zorlandıkları alanın dil yetersizliği olduğu da söylenebilir. Diğer yandan toplumsal olarak kabul görme ve katılma düzeyinde ortalamanın altında oldukları göze çarpmıştır. Bunun nedeni ise sığınmacı çocukların Türk toplumu tarafından sindirilmediği kabul görmediği ya da sığınmacı çocukların kendi ülkelerine dönme ümidinden dolayı katılımı yavaş ve ertelemeli gerçekleştirdikleri şeklinde yorumlanabilir. Dil yeterliliği açısından ise farklı harf kendi ülkeleri ile Türkiye'nin harflerinde ve dil yapısındaki değişiklikten dolayı uyumun düşük olduğu söylenebilir. Benzer bir çalışmada sığınmacıların toplumdaki izole bir şekilde yaşadığı ve bunun başlıca nedeninin dil yetersizliği olduğu görülmüştür. Zamanlarının büyük çoğunluğunu kendileri gibi göçmen olanlarla ve ağırlıklı olarak da diğer sığınmacılarla geçirdikleri tespit edilen katılımcıların, öz kültürlerinden kopuş yaşamadıkları ancak Türk toplumu ile de kaynaşmadıkları tespit edilmiştir. (Yıldırım, & İyem, 2017).

Tablo 2: Sosyokültürel Uyum Ölçeğinin (SCAS-R) Alt Boyutlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Sosyokültürel Uyum Ölçeğinin (SCAS-R) Boyutları	N	\bar{X}	SS
Kişilerarası İletişim	100	3,04	0,442
Akademik/İş Performansı	100	3,07	0,565
Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım	100	3,06	1,094
Ekolojik Uyum	100	3,09	0,680
Dil Yeterliliği	100	2,94	0,904
Sosyokültürel Uyum Ölçeği (SCAS-R) Toplam	100	3,04	0,319

Tablo 3'deki bulgulara bakıldığında sığınmacı çocukların cinsiyet değişkenine göre "Kişilerarası İletişim", "Akademik/İş Performansı", "Ekolojik Uyum" ve "Dil Yeterliliği" alt boyutlarında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır ($p>05$). Bu bulguya göre cinsiyet değişkeninin "Akademik/İş Performansı", "Ekolojik Uyum" ve "Dil Yeterliliği" alt boyutlar üzerinde katılımcı görüşlerinde genelde aynı düşüncelerin hâkim olduğu söylenebilir. Katılımcıların düşüncelerinde cinsiyet faktörü açısından farklı görüşler çıkmamasına rağmen "Kişilerarası İletişim" alt boyutunda kadın sığınmacı çocuklar, "Akademik/İş Performansı" alt boyutunda erkek sığınmacı çocukların ortalama puanlarında görüldüğü gibi maddi gelir açısından iş boyutunda genel bir atışın olduğu

söylenbilir. Diğer yandan “*Ekolojik Uyum*” alt boyutunda kadın sığınmacı çocukların görüşlerinde daha yoğunlaşma olduğu, erkek sığınmacı çocukların gerek iş gerek işe dış çevreyle daha çok iletişime geçmesi *Dil Yeterliliğinin* erkek sığınmacı çocuklarda daha ileri boyutta olduğu söylenbilir. Anlamli farklılıkların olduğu “*Kişisel İlgı Alanları ve Toplumsal Katılım*” alt boyutu ve ölçeğın toplam puan ortalamasında anlamli farklılıklar tespit edilmiştir ($p<05$). Tablo 3’te tespit edilen anlamli farklılıklara bakıldığında kadın sığınmacı çocuklar “*Kişisel İlgı Alanları ve Toplumsal Katılım*” noktasında erkek çocuklardan daha net bir tavır ortaya koymuşlardır. Bunun nedeni ise erkek sığınmacı çocukların toplumsal katılım gösterdikleri tek yerin okul ortamı olduğu söylenbilir. Çünkü okul harici zamanlarda erkek sığınmacı çocuklar maddi kazanç sağlamak, aile ekonomisini güçlendirmek, zorunlu ihtiyaçların giderilmesi için yine harcama yapabilmek adına para kazanmaları gerektiğinden kişisel ilgi alanları ile toplumsal katılım faaliyetlerine katılmadıkları söylenbilir. Bunun yanında ölçeğın toplam puan dağılımındaki farklılığa dikkat edilecek olunursa yine kadın sığınmacı çocuklar erkeklere oranla sosyokültürel uyum noktasında daha iyi görüş bildirmişlerdir. Bunun nedeni yine erkek sığınmacı çocukların sayısının genel olarak azlığı ve yine kadın sığınmacı kadınlardan ziyade daha çok çalışmaları gerektiğı için sosyal uyumları sadece çalışma çevreleriyle kısıtlı kaldığı bunun da araştırma verilerine yansıdığı söylenbilir. Genel olarak kişisel ilgi alanları ve ölçeğın toplam puan dağılımında kadın sığınmacı çocuklar ilgi alanlarına göre faaliyetler yapma ve toplumsal kaynaşma ve katılımında erkeklere oranla daha başarılı ve memnun oldukları söylenbilir.

Tablo 3: Sosyokültürel Uyum Ölçeğinden (SCAS-R) Cinsiyete Göre Alınan Puanlara Ait Mann Whitney U Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Kişilerarası İletişim	Kadın	56	80,92	6554,50	2355,500	,09
	Erkek	44	69,14	4770,50		
Akademik/İş Performansı	Kadın	56	74,43	6029,00	2708,000	0,74
	Erkek	44	76,75	5296,00		
Kişisel İlgı Alanları ve Toplumsal Katılım	Kadın	56	84,10	6812,00	2098,000	0,00*
	Erkek	44	65,41	4513,00		
Ekolojik Uyum	Kadın	56	80,56	6525,00	2385,000	0,11
	Erkek	44	69,57	4800,00		
Dil Yeterliliğı	Kadın	56	69,36	5618,50	2297,500	0,05
	Erkek	44	82,70	5706,50		
Sosyokültürel Uyum Ölçeğı (SCAS-R) Toplam	Kadın	56	82,66	6695,50	2214,500	0,02*
	Erkek	44	67,09	4629,50		

Tablo 4’deki bulgulara bakıldığında sığınmacı çocukların yaş değışkenine göre “*Kişilerarası İletişim*”, “*Akademik/İş Performansı*”, “*Ekolojik Uyum*” ve “*Dil Yeterliliğı*” alt boyutlarında anlamli bir fark ortaya çıkmamıştır ($p>05$). “*Kişilerarası İletişim*”, “*Akademik/İş Performansı*”, “*Ekolojik Uyum*” ve “*Dil Yeterliliğı*” sığınmacı çocukların görüşlerinde bir farklılık olmamasının nedeni yaş değışkeninin sözü edilen alt boyutlar üzerinde görüş farklılıkları ortaya çıkarmadığı söylenbilir. Yukarıda anlamli farklılıkların çıkmadığı faktörler arasından *Kişilerarası İletişim* gerçekleştirme düzeyinde 12-15 yaş aralığındaki sığınmacı çocukların daha etkin olduğu söylenbilir, *Akademik/İş Performansı* 15-18 yaş aralığındaki sığınmacı çocukların daha etkin gerçekleştirdikleri söylenbilir. Burada akademik iş performansın 15-18 yaş aralığındaki sığınmacı çocuklarda yüksek çıkması hem yaptıkları işte daha bilinçli olduklarını hemde maddi olarak kazanç elde etmek için bir şeyler yapmak zorunda oldukları şeklinde açıklanabilir. “*Ekolojik Uyum*” alt boyutunda 12-15 yaş aralığındaki sığınmacı çocukların sosyalleşme düzeyleri yüksek çıkmıştır. Bunun nedeninin ise küçük yaşta sığınmacı çocukların hayatlarının devamı ve ihtiyaçlarının karşılanması adına herhangi bir işte çalışmayıp zamanlarının hemen hemen hepsini oyun ve okul çevresiyle geçirmelerinden kaynaklı olduğu söylenbilir, “*Dil Yeterliliğı*” alt boyutunda 15-18 yaş aralığındaki sığınmacı çocuklar daha iyimser görüş bildirmişlerdir. Anlamli farklılıkların olduğu “*Kişisel İlgı Alanları ve Toplumsal Katılım*” alt boyutu ve ölçeğın toplam puan ortalamasında anlamli farklılıklar tespit edilmiştir ($p<05$). Tablo 9’da tespit edilen anlamli farklılıklara bakıldığında 12-15 yaş sığınmacı çocuklar “*Kişisel İlgı Alanları ve Toplumsal Katılım*” noktasında erkek çocuklardan daha net bir tavır ortaya koymuşlardır. Bunun nedeni ise 15-18 yaş sığınmacı çocukların toplumsal katılım gösterdikleri tek yerin okul ortamı olduğu söylenbilir. Çünkü okul harici zamanlarda 15-18 yaş sığınmacı çocuklar maddi kazanç sağlamak, aile ekonomisini güçlendirmek ve zorunlu ihtiyaçların giderilmesi için harcama yapabilmek adına para kazanmaları gerekmektedir. Kişisel ilgi alanları ile toplumsal katılım faaliyetlerine katılmadıkları söylenbilir. Bunun yanında ölçeğın toplam puan dağılımındaki farklılığa dikkat edilecek olunursa yine kadın sığınmacı 15-18 yaş çocuklara oranla sosyokültürel uyum noktasında daha iyi görüş bildirmişlerdir. Bunun nedeni 15-18 yaş sığınmacı çocukların sayısının genel olarak azlığı ve yine kadın sığınmacı kadınlardan ziyade daha çok çalışmaları gerektiğı için sosyal uyumları sadece çalışma çevreleriyle kısıtlı kaldığı bunun da araştırma verilerine yansıdığı söylenbilir. Genel olarak kişisel ilgi alanları ve ölçeğın toplam puan dağılımında kadın sığınmacı çocuklar ilgi alanlarına göre

faaliyetler yapma ve toplumsal kaynaşma ve katılımında 15-18 yaş sığınmacı çocuklara oranla daha başarılı ve memnun oldukları söylenebilir.

Tablo 4: Sosyokültürel Uyum Ölçeğinden (SCAS-R) Yaş Değişkenine Göre Alınan Puanlara Ait Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Yaş	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Kişilerarası İletişim	12-15 YAŞ	54	80,72	6377,00	2392,000	0,11
	15-17 YAŞ	46	69,69	4948,00		
Akademik/İş Performansı	12-15 YAŞ	54	74,56	5890,00	2730,000	0,77
	15-17 YAŞ	46	76,55	5435,00		
Kişisel İlgil Alanları ve Toplumsal Katılım	12-15 YAŞ	54	84,25	6656,00	2113,000	0,00*
	15-17 YAŞ	46	65,76	4669,00		
Ekolojik Uyum	12-15 YAŞ	54	80,91	6391,50	2377,500	0,10
	15-17 YAŞ	46	69,49	4933,50		
Dil Yeterliliği	12-15 YAŞ	54	69,56	5495,50	2335,500	0,07
	15-17 YAŞ	46	82,11	5829,50		
Sosyokültürel Uyum Ölçeği (SCAS-R) Toplam	12-15 YAŞ	54	82,85	6545,50	2223,500	0,02*
	15-17 YAŞ	46	67,32	4779,50		

Tablo 5’deki bulgulara bakıldığında sığınmacı çocukların eğitim düzeyi değişkenine göre “*Kişilerarası İletişim*”, “*Akademik/İş Performansı*”, “*Ekolojik Uyum*” ve “*Dil Yeterliliği*” alt boyutlarında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır ($p>05$). Anlamlı farklılık çıkmamasına rağmen “*Kişilerarası İletişim*” alt boyutunda ortaokul düzeyi sığınmacı çocuklar, “*Akademik/İş Performansı*” alt boyutunda lise düzeyi sığınmacı çocuklar, “*Ekolojik Uyum*” alt boyutunda ortaokul düzeyi sığınmacı çocuklar, “*Dil Yeterliliği*” alt boyutunda lise düzeyi sığınmacı çocuklar daha iyimser görüş bildirmişlerdir. Anlamlı farklılıkların olduğu “*Kişisel İlgil Alanları ve Toplumsal Katılım*” alt boyutu ve ölçeğin toplam puan ortalamasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<05$). Tablo 5’de tespit edilen anlamlı farklılıklara bakıldığında ortaokul düzeyi sığınmacı çocuklar “*Kişisel İlgil Alanları ve Toplumsal Katılım*” noktasında daha iyimser görüş bildirmişlerdir. Bunun yanında ölçeğin toplam puan dağılımındaki farklılığa dikkat edilecek olunursa yine ortaokul düzeyi sığınmacı çocuklar lise düzeyi çocuklara oranla sosyokültürel uyum noktasında daha iyi görüş bildirmişlerdir. Genel olarak kişisel ilgi alanları ve ölçeğin toplam puan dağılımında ortaokul düzeyi sığınmacı çocuklar ilgi alanlarına göre faaliyetler yapma ve toplumsal kaynaşma ve katılımında lise düzeyi sığınmacı çocuklara oranla daha iyimser olduğu söylenebilir. Türkiye’de, sığınmacı çocukların eğitime ulaşımını sağlamak amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Başlangıçta, sığınmacıların ülkelerine geri dönecekleri düşüncesiyle sadece kamplarda çocuklara yönelik eğitim programları hazırlanmış ve Millî Eğitim Bakanlığı, sığınmacı çocukların ülkelerine geri döndüklerinde herhangi bir sorun yaşamamasını amaçlayarak gerekli müfredat düzenlemeleri ile eğitimi desteklemiştir (Dinçer, 2012’den aktaran Emin, 2016). Sığınmacı çocukların kısa süre içerisinde ülkelerine geri dönemeyeceği anlaşılınca, eğitim alanında da farklı düzenlemeler yapılmış ve Türkiye’deki sığınmacı çocuklara devlete bağlı okullarda ve öğrencilere yönelik açılan geçici eğitim merkezlerine giderek yaşlıları gibi eğitim alma hakkı verilmiştir. (Adıgüzel, 2017). Ancak atılan bu adımların sığınmacı çocukların eğitime ulaşımını sağlamakta yeterli olmadığını söylemek mümkündür. Kampların hepsinde sığınmacı çocukların eğitimlerine yönelik merkezler kurulmasına karşın, kamp dışında yer alan geçici eğitim merkezleri her ilde bulunmamaktadır (Emin, 2016). Sığınmacı çocukların büyük bir kısmının kamp dışında yaşadığını belirten Türkbay, eğitime ulaşım konusunda asıl sorunu kamp dışına taşan “kentli sığınmacıların yaşadığını belirtmektedir (Türkbay, 2016). Her ne kadar sığınmacı çocukların Türkiye’deki devlet okullarında eğitim alması için kapılar açılmış olsa da konuyla ilgili yapılan çalışmalar, sığınmacı çocukların devlet okullarından çok geçici eğitim merkezlerini tercih ettiğini göstermektedir (Emin 2016: 19). Bu durumun temel nedenlerini, söz konusu çocukların birçoğunun Türkçeyi yeterli seviyede kullanamaması, diğer öğrencilerin ve velilerinin sığınmacı çocuklara yönelik önyargılı tutumu ve okula kaydolmaları konusunda isteksizlikleri, öğretmenlerin ise yaşanan ayrımcı tutum ve davranışlarla baş etmek konusunda yeterli donanıma sahip olmaması şeklinde ifade etmek mümkündür (Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi, 2015). Sığınmacı çocukların karşılaştıkları bir diğer sorun ise çocuk işçiliği ve zorla çalıştırılma durumlarıdır. Kırsalda yaşayan sığınmacı çocukların tarlalarda ve bahçelerde, kentlerde yaşayan sığınmacı çocukların ise atölyelerde ve sokaklarda çalıştırıldığını belirten Teoman Akpınar, şöyle devam etmektedir (Akpınar, 2017). Çocuk işçilerin yaşlarına uygun olmayan şartlarda çalıştırılarak tekstil işletmeleri, meyve ve sebze hallerinde gibi özellikle hizmet sektörlerinde yer aldığını, imalat sektöründe organize sanayi bölgelerindeki küçük çaptaki imalathanelerde çalıştırdıklarını öne sürmüştür. Yetişkinlerin için bile insanlık olmayan şartlarda çalıştığı bu ortamlarda çocukların çalıştırılması durumunun vehametini göstermektedir. Göçmenler ve çocuklar, artık kayıt dışı ekonominin bir parçası olmuş ve bu alanın en ağır koşullarına mahkûm edilmiş durumdadır.

Tablo 5.: Sosyokültürel Uyum Ölçeğinden (SCAS-R) Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Alınan Puanlara Ait Mann Whitney U Testi Sonuçları

Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Kişilerarası İletişim	Ortaokul Düzeyi	54	80,72	6377,00	2392,000	,11
	Lise Düzeyi	46	69,69	4948,00		
Akademik/İş Performansı	Ortaokul Düzeyi	54	74,56	5890,00	2730,000	,77
	Lise Düzeyi	46	76,55	5435,00		
Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım	Ortaokul Düzeyi	54	84,25	6656,00	2113,000	,00*
	Lise Düzeyi	46	65,76	4669,00		
Ekolojik Uyum	Ortaokul Düzeyi	54	80,91	6391,50	2377,500	,10
	Lise Düzeyi	46	69,49	4933,50		
Dil Yeterliliği	Ortaokul Düzeyi	54	69,56	5495,50	2335,500	,07
	Lise Düzeyi	46	82,11	5829,50		
Sosyokültürel Uyum Ölçeği (SCAS-R) Toplam	Ortaokul Düzeyi	54	82,85	6545,50	2223,500	,02*
	Lise Düzeyi	46	67,32	4779,50		

Tablo 6'deki bulgulara bakıldığında sığınmacı çocukların görüşlerine göre; sosyokültürel uyum ölçeği alt boyutlarının arasındaki korelasyonel puan dağılımlarında; “*Dil Yeterliliği*” alt boyutu ile “*Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım*” ($r=-,234$, $p>.01$) ve “*Ekolojik Uyum*” ($r=-,237$, $p>.01$) boyutları arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitle göçmenlerin sosyal uyum konusunda yaşadıkları en büyük problem dil yeterliliği problemidir. Eğitim, sağlık gibi temel birçok sosyal hizmet olanaklarından faydalanmaları için dil bilmeleri gerekmektedir. Tablo 6'da sığınmacı çocukların dil yeterliliği alt boyutunda incelendiğinde ortalamanın bu alt boyutta en düşük olduğu belirtilmiştir. Sığınmacı çocukların, dil yeterliliği; ekolojik uyum ve kişisel ilgi alanları ve toplumsal katılımının sağlanması alt boyutu bazında incelendiğinde negatif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulguya göre dil yeterliliği alt boyutunun sığınmacı çocukların sosyal ve kültürel düzeyde uyumlarında kişisel ilgi alanlarının keşfi ve uygulanmasında, ekolojik uyumun sağlanmasında ters yönlü bir ilişkinin var olduğu söylenebilir. Dil yeterliliği arttığı zaman kişilerin toplumsal katılımlarında, ilgi alanlarının gelişmesi ve değişmesinde aynı zamanda ekoloji olarak toplumun genel yapısına uyumunda artış olabileceği gibi dil yeterliliğinin azalması durumunda ise negatif yönde azalış olacağı söylenebilir. Yine tablo 6'daki bulgulara bakıldığında sığınmacı çocukların görüşlerine göre sosyokültürel uyum ölçeği alt boyutlarının korelasyonel puan dağılımlarında; “*Kişilerarası İlişkiler*” alt boyutu ile “*Akademik/İş Performansı*” boyutu arasında ($r=,160$, $p>.01$) pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan 12-18 yaş arasındaki çocukların kişisel arası ilişkiler ile akademik iş performansı arasında pozitif yönlü bir uyum olduğu gözlemlenmektedir. Bu bulguyu destekler nitelikteki Özservet (2015) tarafından yapılan diğer bir çalışma eğitim mekanları, göçmenler ve yerel halkın hem veli hem de çocuk boyutunda kaynaşması için uygun bir ortam oluşturmaktadır. (Özservet, 2015). Çocuklar örgün ve yaygın eğitim olanaklarından faydalanırken kişisel ilişki kurma, dil becerilerini geliştirme gibi sosyal uyumun sağlanmasında etkili olan temel becerileri daha kolay geliştirdikleri gözlemlenmiştir. “*Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım*” boyutu arasında ($r=-,070$, $p>.01$) negatif yönde, “*Ekolojik Uyum*” boyutu arasında ($r=-,012$, $p>.01$) negatif yönde, “*Dil Yeterliliği*” boyutu arasında ($r=-,107$, $p>.01$) negatif yönde düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Bu üç alt boyut arasında negatif yönlü ilişki olmasının temel nedeni yine dil yeterliliğinin düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Dil bilmeme nedeniyle akranlarıyla iletişim kuramayan mülteci ve sığınmacı çocukların yeni öğesi oldukları topluma uyum sağlamalarını ve toplumda karar verme mekanizmalarına katılımını sağlayarak geleceğe yönelik beklentilerini düşürmektedir. (Sayın, Usanma, & Aslangiri, 2013) Kişisel ilgi alanlarına yönelik faaliyetlere dahil olmaları, buldukları çevre koşullarını benimseyip uyum sağlamaları ile dil becerileri arasında doğru orantı bulunmaktadır. Çocukların öğrenim düzeyine göre altboyutları değerlendirilmiştir. Burada ortaokul düzeyindeki çocukların kişisel ilişki kurma alt boyutlarında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Ortaokul düzeyindeki çocukların kişisel ilişki alt boyutunda daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Bu da bu yaş grubunun akranları ile daha çok vakit geçirmesinden kaynaklanmıştır. Dolayısıyla eğitimine devam eden çocukların kişisel ilişki kurma konusunda daha başarılı olduğu gözlemlenmiştir. “*Akademik/İş Performansı*” alt boyutu ile “*Kişilerarası İlişkiler*” boyutu arasında ($r=,160$, $p>.01$) pozitif yönde, “*Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım*” boyutu arasında ($r=,096$, $p>.01$) pozitif yönde, “*Ekolojik Uyum*” boyutu arasında ($r=,007$, $p>.01$) pozitif yönde, “*Dil Yeterliliği*” boyutu arasında ($r=-,051$, $p>.01$) negatif yönde düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Tablodaki bulgulara göre akademik/iş performansının artması sığınmacı çocukların diğer kişilerle iletişim, toplumsal katılım düzeylerinde, ekolojik uyumlarında artış olacağı söylenebilir. Diğer yandan akademik/iş performansının artması dil yetersizliğinin ortadan kaldırılması ile ters yönde bir korelasyonel etki ortaya çıkardığı söylenebilir. Akademik/iş performansındaki artışta dil yeterliliğinin kazanılmış olmasında etkisi büyük ve şart olduğu yine tablo bulgularına göre söylenebilir. “*Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım*” alt boyutu ile “*Kişilerarası İlişkiler*” boyutu arasında ($r=-,070$, $p>.01$) negatif yönde, “*Akademik/İş Performansı*” boyutu arasında ($r=,096$, $p>.01$) pozitif yönde,

“*Ekolojik Uyum*” boyutu arasında ($r=-,129$, $p>.01$) pozitif yönde düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; sığınmacı çocuklarda toplumsal katılımın artması kişiler arası iletişim kurma probleminin azaldığının göstergesi olabilir. Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılımın akademik/iş performans ve ekolojik uyum üzerinde pozitif yönde etkisinin olduğu kişisel ilgi ve toplumsal katılım davranışlarının artması bu etmenlerin üzerinde artış ortaya çıkaracağı söylenebilir. “*Ekolojik Uyum*” alt boyutu ile “*Kişilerarası İlişkiler*” boyutu arasında ($r=-,012$, $p>.01$) negatif yönde, “*Akademik/İş Performansı*” boyutu arasında ($r=,007$, $p>.01$) pozitif yönde, “*Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım*” boyutu arasında ($r=,129$, $p>.01$) pozitif yönde düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir. “*Dil Yeterliği*” alt boyutu ile “*Kişilerarası İlişkiler*” boyutu arasında ($r=-,107$, $p>.01$) negatif yönde, “*Akademik/İş Performansı*” boyutu arasında ($r=-,051$, $p>.01$) negatif yönde düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir. sığınmacı çocukların ekolojik uyumları ile kişiler arası iletişim arasında doğal ve pozitif yönde artması halinde artacak bir ilişki vardır. Yeni kişiler arası iletişim arttıkça ekolojik uyumunda artacağı anlaşılmaktadır. Çocukların ekolojik uyumda ilk sosyalleşme deneyimini yaşadığı sosyal çevreden başlayarak kültürel değerler, inanç sistemleri gibi daha geniş sistemlere doğru tüm sistemlerin birbiri ile etkileşimleri tanımlanmaktadır. Bu sistemler içerisinde çocuk çevresini, çevresi de çocuğu etkiler. Ekolojik uyumdaki bir bütünlük oluşturmaktadır. Bu sistemler birbirinin destekledikleri gibi olumsuzda etkileyebilir (Gümüştun, 2017). Kişiler arası iletişimde çocuğun ailede deneymediği sosyalleşme ve iletişimin etkisi büyüktür. Buradan yola çıkarak sığınmacı çocukların karşı karşıya kaldıkları sorunların çoğunlukla kendi tecrübelerinden kaynaklanmadığı daha çok çevresel etmenlerin; kamusal alanlarda, okullarda, toplu yaşam alanlarında yaşadıkları akran ilişkileri ya da öğretmen-öğrenci ilişkileri gibi karşılıklı diyalog gerektiren etkileşimleri kapsayan sorunlar olduğu ve bu sorunların ekolojik bağlamda incelendiğinde toplumun kültürel özelliklerinin ekolojik zincirin her aşamasına yansıdığı görülmektedir. Ekolojik uyumda çocuğun doğrudan içine girdiği bir süreç olmasa da dolaylı yollardan etkilendiği söylenebilir. Ekolojik uyum sürecine örnek olarak ekonomik krizler, dini değerler, sosyal ve ekonomik değerler yer almaktadır (Gümüştun,2017).

Tablo 6: Sosyokültürel Uyum Ölçeği (SCAS-R) Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon

Sosyokültürel Uyum Ölçeği (SCAS-R) alt boyutları	Kişilerarası İletişim	Akademik/İş Performansı	Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım	Ekolojik Uyum	Dil Yeterliği
Kişilerarası İletişim	r	,160	-,070	-,012	-,107
	p	,051	,392	,887	,192
	n	100	100	100	100
Akademik/İş Performansı	r	,160	,096	,007	-,051
	p	,051	,241	,936	,537
	n	100	100	100	100
Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım	r	-,070	,096	,129	-,234**
	p	,392	,241	,116	,004
	n	100	100	100	100
Ekolojik Uyum	r	-,012	,007	,129	-,237**
	p	,887	,936	,116	,003
	n	100	100	100	100
Dil Yeterliği	r	-,107	-,051	-,234**	-,237**
	p	,192	,537	,004	,003
	n	100	100	100	100

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Mersin ilinde sığınmacı olarak bulunan çocuklar arasında yürütülen bu çalışmada sığınmacı çocukların sosyokültürel uyum düzeyleri incelenmiştir. Veriler 2022-2023 yılında, Mersin ilinde sığınmacı olarak yaşayan 100 çocuktan oluşan bir gruptan saha araştırması olarak elde edilmiştir. Araştırma kapsamında benzer kültürel çevrede yaşayan ve benzer dinsel inanca sahip sığınmacı çocukların sosyokültürel uyum düzeylerinin yanı sıra ülkemizin sağladığı sosyokültürel ihtiyaçlarının Mersin ilinde ne düzeyde karşılanabilir olup olmadığı incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan sığınmacı çocukların sosyokültürel uyumlarını inceleyebilmek adına kişilerarası iletişim, akademik/iş performansı, kişisel ilgi alanları ve toplumsal katılım, ekolojik uyum, dil yeterliği alanları ile ilgili sorular sorulmuştur. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre dağılımı %54,0’ü (56) kadın, %46,0’sı (44) erkek sığınmacı çocuk olmak üzere birbirine yakın oranlarda dağılım göstermekle birlikte katılımcıların çoğunluğunu kadın sığınmacı çocuk oluşturmaktadır. Yaş gruplarına göre 10-14 yaş gurubu %52,7 (54), 14-18 yaş gurubunun ise %47,3 (46) oranında olduğu görülmektedir. Sığınmacı çocukların eğitim durumlarına göre ortaokul düzeyi eğitim görenlerin %52,7 (54), lise düzeyi eğitim gören katılımcıların ise %47,3 (46) oranında olduğu görülmektedir. Sosyokültürel Uyum Ölçeğindeki (SCAS-R) en yüksek ortalamaya sahip madde “*Yaşadığım toplumun yaşam tarzına uyum sağlarım.*” olduğu görülmektedir. Bu maddenin ortalama değerine $\bar{X}=3,39$ bakıldığında ölçek derecelendirmesinde “*orta düzeyde katılıyorum*” düzeyinde bir değerlendirilmiştir.

Ortalamaya göre en yüksek oranda çıkan maddeye göre sığınmacı çocuklar kendi yaşam tarzları dışındaki yaşam tarzlarına uyum sağlamakta çekimler olduklarını dile getirmişlerdir. Bu maddeden yola çıkılarak her toplumun yıllar öncesinden getirdikleri hayat tarzlarının aslında kendi birikim ve alışkanlıkları olduğu ve bir başka toplumun içine girerek hayat tarzı anlamında onlara uyum sağlamada tam anlamıyla istenen düzeyin yakalanamayacağı şeklinde yorumlanabilir. Sosyokültürel uyum ölçeğindeki (SCAS-R) en düşük ortalamaya sahip maddeye bakacak olursak, “*ihtiyacım olan sosyal hizmetleri elde edebiliyorum*” maddesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu maddenin aritmetik ortalama değerine $\bar{X}=2,75$ bakıldığında “*katılmıyorum*” düzeyinde olduğu görülmektedir. Ölçek maddelerinde en küçük ortalama puana sahi olan bu maddeye göre; sığınmacı çocukların araştırmanın yapıldığı Mersin ilindeki kamu veya özel sektör tarafından kendilerine sunulan sosyal hizmet ve faaliyetlerden yeterince yararlanamadıkları dile getirilebilir. Sosyokültürel uyum düzeylerine ilişkin sığınmacı çocukların görüşleri genel olarak $\bar{X}=3,04$ ortalama ile orta düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Sığınmacı çocukların sosyokültürel uyum düzeylerine göre, ölçeğin en yüksek ortalamaya sahip alt boyutu “*Ekolojik Uyum*” olurken, bunu “*Akademik/İş Performansı*”, “*Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım*”, “*Kişilerarası İletişim*” ve “*Dil Yeterliliği*” alt boyutu takip etmiştir. Ölçeğin alt boyutlarındaki en yüksek ortalama ve en düşük ortalamaya bakılacak olunursa, sığınmacı çocukların coğrafya, kültür ve inanç açısından Mersin ilinde yaşamaya orta düzeyde uyum sağladıkları söylenebilir. Fakat sığınmacı olarak Türkiye’de yaşamalarında en çok zorlandıkları alanın dil yeterliliği olduğu da söylenebilir. Sığınmacı çocukların cinsiyet değişkenine göre “*Kişilerarası İletişim*”, “*Akademik/İş Performansı*”, “*Ekolojik Uyum*” ve “*Dil Yeterliliği*” alt boyutlarında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Anlamlı farklılık çıkmamasına rağmen “*Kişilerarası İletişim*” alt boyutunda kadın sığınmacı çocuklar, “*Akademik/İş Performansı*” alt boyutunda erkek sığınmacı çocuklar, “*Ekolojik Uyum*” alt boyutunda kadın sığınmacı çocuklar, “*Dil Yeterliliği*” alt boyutunda erkek sığınmacı çocuklar daha iyimser görüş bildirmişlerdir. Anlamlı farklılıkların olduğu “*Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım*” alt boyutu ve ölçeğin toplam puan ortalamasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Tespit edilen anlamlı farklılıklara bakıldığında kadın sığınmacı çocuklar “*Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım*” noktasında daha iyimser görüş bildirmişlerdir. Bunun yanında ölçeğin toplam puan dağılımındaki farklılığa dikkat edilecek olunursa yine kadın sığınmacı çocuklar erkeklere oranla sosyokültürel uyum noktasında daha iyi görüş bildirmişlerdir. Çelik (2019) tarafından yapılan çalışmada bu çalışmada ulaşılan bulguyu desteklemektedir. Sığınmacı çocukların yaş değişkenine göre “*Kişilerarası İletişim*”, “*Akademik/İş Performansı*”, “*Ekolojik Uyum*” ve “*Dil Yeterliliği*” alt boyutlarında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Anlamlı farklılık çıkmamasına rağmen “*Kişilerarası İletişim*” alt boyutunda 10-14 yaş aralığındaki sığınmacı çocuklar, “*Akademik/İş Performansı*” alt boyutunda 14-18 yaş aralığındaki sığınmacı çocuklar, “*Ekolojik Uyum*” alt boyutunda 10-14 yaş aralığındaki sığınmacı çocuklar, “*Dil Yeterliliği*” alt boyutunda 14-18 yaş aralığındaki sığınmacı çocuklar daha iyimser görüş bildirmişlerdir. Anlamlı farklılıkların olduğu “*Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım*” alt boyutu ve ölçeğin toplam puan ortalamasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Tespit edilen anlamlı farklılıklara bakıldığında 10-14 yaş aralığındaki sığınmacı çocuklar “*Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım*” noktasında daha iyimser görüş bildirmişlerdir. Bunun yanında ölçeğin toplam puan dağılımındaki farklılığa dikkat edilecek olunursa yine 10-14 yaş aralığındaki sığınmacı çocuklar 14-18 yaş aralığındaki çocuklara oranla sosyokültürel uyum noktasında daha iyi görüş bildirmişlerdir. Genel olarak kişisel ilgi alanları ve ölçeğin toplam puan dağılımında 10-14 yaş aralığındaki sığınmacı çocuklar ilgi alanlarına göre faaliyetler yapma ve toplumsal kaynaşma ve katılımında 14-18 yaş aralığındaki sığınmacı çocuklara oranla daha iyimser söylenebilir. Yurt (2019) tarafından yapılan araştırmaya bu araştırmanın sosyokültürel uyum noktasında yaş değişkenine göre ulaşılan bulguları destekler durumdadır. Sığınmacı çocukların eğitim düzeyi değişkenine göre “*Kişilerarası İletişim*”, “*Akademik/İş Performansı*”, “*Ekolojik Uyum*” ve “*Dil Yeterliliği*” alt boyutlarında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Anlamlı farklılık çıkmamasına rağmen “*Kişilerarası İletişim*” alt boyutunda ortaokul düzeyi sığınmacı çocuklar, “*Akademik/İş Performansı*” alt boyutunda lise düzeyi sığınmacı çocuklar, “*Ekolojik Uyum*” alt boyutunda ortaokul düzeyi sığınmacı çocuklar, “*Dil Yeterliliği*” alt boyutunda lise düzeyi sığınmacı çocuklar daha iyimser görüş bildirmişlerdir. Anlamlı farklılıkların olduğu “*Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım*” alt boyutu ve ölçeğin toplam puan ortalamasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Tespit edilen anlamlı farklılıklara bakıldığında ortaokul düzeyi sığınmacı çocuklar “*Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım*” noktasında daha iyimser görüş bildirmişlerdir. Bunun yanında ölçeğin toplam puan dağılımındaki farklılığa dikkat edilecek olunursa yine ortaokul düzeyi sığınmacı çocuklar lise düzeyi çocuklara oranla sosyokültürel uyum noktasında daha iyi görüş bildirmişlerdir. Genel olarak kişisel ilgi alanları ve ölçeğin toplam puan dağılımında ortaokul düzeyi sığınmacı çocuklar ilgi alanlarına göre faaliyetler yapma ve toplumsal kaynaşma ve katılımında lise düzeyi sığınmacı çocuklara oranla daha iyimser söylenebilir. Sığınmacı çocukların görüşlerine göre; sosyokültürel uyum ölçeği alt boyutlarının arasındaki korelasyonel puan dağılımlarında; “*Dil Yeterliliği*” alt boyutu ile “*Kişisel İlgi Alanları ve Toplumsal Katılım*” ($r=-,234$, $p>.01$) ve “*Ekolojik Uyum*” ($r=-,237$, $p>.01$) boyutları arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Yani dil yeterliliği düştükçe sığınmacı çocukların toplumsal katılım ve ekolojik uyumunun da düştüğü görülmektedir. Berry (1997 s.30) da bahsettiği marjinalleşme asimilasyon stratejisine nazaran

yaptığımız bu çalışmada sığınmacı çocukların uyum süreçlerinin daha kolay olduğu verdikleri “farklı hayat yaşantılarına uyum sağlayabilirim”, “İlişki kurabilirim ve sürdürebilirim”, “etkinliklere katılırım” başlıklı sorulara verdikleri cevapların ortalamasının yüksek olmasından anlayabiliyoruz. Mersin örneğinde sığınmacı bireylerin Mersin toplumuna uyum sürecinde zaten yüzyıl öncesine kadar beraber yaşadığımız sığınmacıların Osmanlı toplumunda yaşıyor olması, aynı din, aynı mezhep altında birçok benzerliklerimizin olması entegrasyon sürecini kolaylaştırmış ve hızlandırmıştır. Özellikle Avrupa’ya giden göçmenlerin yaşadığı sorunlara nazaran Türkiye’de ki göçmenler Berry’nin bahsettiği iki olumlu stratejiyi daha az yaşamıştır. (Budzynska, 2010)’nın sosyal uyumu 4 boyutta ele aldığı bu boyutlardan ikisinin ekonomik ve sosyal boyut olduğunu vurgulamıştık. Mersin örneğinde 12-17 yaş çocuklara yönelik yaptığımız araştırmada iş ve performans ile kişisel ilişki boyutları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu görmekteyiz. Yani kişinin akademik ve çalışma durumu olduğunda kişiler arası ilişki/iletişim durumu güçlenmektedir. Bunun yanı sıra birçok sığınmacının yerel iş imkanlarının yanı sıra sosyal yardımlar ile hayatlarını devam ettikleri görülmektedir. Şehir genelinde edinilen gözlemler neticesinde kendi ülkesindeki mesleklerini orta düzeyde sığınmacı olarak yaşadıkları Mersin ilinde yapabildikleri bu noktada daha fazla iş sahasına ihtiyaç duydukları söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Abohalaka R. (2011). Ankara'da iki eğitim ve araştırma hastanesine başvuran Suriyeli sığınmacıların gözüyle sağlık hizmetine erişimde dil sorununun incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Akıncı, B. Nergiz, A. ve Gedik, E. (2015). Uyum süreci üzerine bir değerlendirme: Göç ve toplumsal kabul. Göç Araştırmaları Dergisi, 1(2), 58-83.
- Baştürk, Ş. (2009). Uyum’dan dışlanma’ya: Yirmi birinci yüzyılda göçmenler ve sosyal politika. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 57, 515-548.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. Applied Psychology, 46(1), 5-34.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. Applied Psychology: An International Review, 46(1), 5-34.
- Berry, J. W. (2005). Acculturation: Living successfully in two cultures. Int J Intercult Relations, 29(6), 697–712.
- Berry, J. W., Phinney, J. S., Sam, D. L. ve Vedder, P. (2006). Immigrant Youth: Acculturation, Identity, and Adaptation. Applied Psychology, 55(3), 303- 332.
- Dağ, N. (2016). Sığınmacıların Yaşadığı Sorunların İnsan Hakları Boyutunda Değerlendirilmesi: Kobani’den Gelen Sığınmacılar Örneği (Doktora Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sivas.
- Fielden, A. (2008). New issues in refugee research. Cenevre: UNHCR. <http://www.unhcr.org/486cc99f2.pdf>. Erişim Tarihi: (12.09.2021).
- Giddens, A. (2000). Sosyoloji (H. Özel ve C. Güzel, Çev.). Ankara: Ayraç Yayınları.
- Gönüllü, M. (1996). Dış Göç. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 94104.
- Gönültaş, B. M., & Hilal, A. (2012). Çocuk Suçluluğunda Göç Faktörü: Adana Örneği. *Adli Tıp Dergisi*, 26 (3), 156-165.
- Güler A. E. (2017). Uluslararası Hukuk Perspektifinde Türkiye’de Göç ve Sığınmacı Sorunu: Suriyeli Sığınmacılar Örneği (Yüksek Lisans Tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Hatay.
- Gümüştan, D. (2017) Mülteci Çocukların Eğitim ve Uyumlarına Yönelik Yapılan Müdahale Programları Üzerine Bir Derleme. *Nesne Psikoloji Dergisi*. 5 (10)
- Güvenç, B. (1999). İnsan ve Kültür. İstanbul: Remzi Kitabevi. Hablemitoğlu, Ş. (2004). Küreselleşme düşlerden gerçeklere. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Hammer, M. R., Gudykunst, W. B. ve Wiseman, R. L. (1979). Dimensions of Intercultural Effectiveness: An Exploratory Study. *International Journal of Intercultural Relations*, 2(4), 382-393.
- Hovey, J. D., Kim, S. E., & Seligman, L. D. (2006). The influences of cultural values, ethnic identity, and language use on the mental health of Korean American college students. *The Journal of Psychology*, 140(5), 499-511.
- Kalaycı, E., & Serpen, S. (2017). Sığınmacı Göçmen Çocuklar İle Sosyal Hizmet Uygulamaları . *ICPESS (International Congress on Politic, Economic and Social Studies) Sakarya*. . Sakarya.

- Kan, M. (2013). İstanbul'da Bulunan Sığınmacılar Üzerinde Zorunlu Göçün Travmatik Etkileri: Zorlu Koşullara Karşı Ruhsal Dayanıklılık ve Sığınmacıların "Ev" Algıları (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Karabulut, A. (2012). Duygusal zekâ: baron ölçeği uyarlaması. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Karaoğlu, E. (2015). Türkiye Vatandaşlarının Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Önyargısını Yordamada Sosyal Baskınlık Yöneliminin, Empatinin ve Gruplar Arası Tehdidin Rolü (Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Karasar, N. (2000). Bilimsel araştırma yöntemi (9. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, A. (2017). Avrupa'da Popülist Sağın Yükselişi; Çeşitlilik ve Birliklilik İçinde Kaybolmak. <https://cohere-ca.ncl.ac.uk/#/grid/141>
- Khon Kaen University, Nong Khai, Thailand. Lysgaard, Sverre. (1955). Adjustment in a Foreign Society: Norwegian Fulbright Grantees Visiting the United States. International Social Science Bulletin 7, 45-51.
- Kırmızıgül, Ç. (2019) Nüfusbilim Dergisi / Turkish Journal Of Population Studies 2019 41: 84-102
- Kilmen, S. (2015). Eğitim Araştırmacıları için SPSS Uygulama İstatistik. Ankara: Edge Akademi Yayıncılık.
- King, R. (2002). Towards a New Map of European Migration. International Journal of Population Geography, 8, 89-100.
- Kurt, H. K. (2019). Yüksek Lisans Tezi. *Sığınmacı Çocuklara Yönelik Sosyal Politikalar* , 59. Karaman.
- Marshall, G. (2009). Sosyoloji Sözlüğü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları. Massey, D., Joaquin, A., Graeme, H., Kouaouci, A., & Adela, P. (tarih yok). Theories of International Migration: A Review and Appraisal. Population and Development, 19(3), 431-466.
- Maydell-Stevens, E., Masgoret, A. M. and Ward, T. (2007). Problems of psychological and sociocultural adaptation among Russian-speaking immigrants in New Zealand. Social Policy Journal of New Zealand, 30, 178-198.
- Mendenhall, M, Oddou, G. (1985). The Dimensions of Expatriate Acculturation: A review. Academy of Management Review, 10(1), 39-47.
- Mokhothu, T. M. and Callaghan, C. W. The management of the international student experience in the South African context: The role of sociocultural adaptation and cultural intelligence. Acta Commercii-Independent Research Journal in the Management Science, 1-11
- Oguri, M. and Gudykunst W. B. (2002). The influence of self construals and communication styles on sojourners' psychological and sociocultural adjustment. Int J Intercult Relations, 26(5), 577-593. doi: [https://doi.org/10.1016/S0147-1767\(02\)00034-2](https://doi.org/10.1016/S0147-1767(02)00034-2).
- Özkan, Y. (2008). Avrupa'da yaşayan Türklerin yabancılarla yaptıkları evlilikler ve yaşadıkları sorunlar. I.Uluslararası Eğitim ve Kültür Bağlamında Avrupa Türkler Kongresi, (s. 167-186).
- Öztürk, K. (2017) İstanbul'daki Suriyeli Çocukların Öfke Ve Sosyal Uyum Düzeyleri, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (s. 1)
- Rubens, B. D., Kealey, D. J. (1979). Behavioral Assessment of Communication Competency and the Prediction of Cross-cultural adaptation. International Journal of Intercultural Relations, 3(1), 15-47.
- Savicki, V., Adams, I., Wilde, A ve Binder, F. (2008). Intercultural Development: Topics and Sequences. Frontiers: The Interdisciplinary Journal of Study Abroad, 15, 111-126.
- Sayın, H. (2017). Uluslararası Güvenlik ve Göçmen Kaçakçılığı. *İktisadiyat* , 133-144.
- Sever, Ş. (2020) . Mülteci Ve Sığınmacı Çocuklara Yönelik Sosyal Politikalar: Türkiye, Almanya ve İtalya Karşılaştırması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi SBE, Çılaşma Ekonomisi)
- Sümer, S. (2009). International Students' Psychological and Sociocultural Adaptation in the United States. Doctoral dissertation, Georgia State University, Atlanta, GA.
- Şeker, B. D. and Akman, E. (2016). Psychological and sociocultural mechanisms of international students. Cukurova Medical Journal, 41(3), 504-514. doi: <https://doi.org/10.17826/cukmedj.237504>

- Taşçı, F. (2009). Bir Sosyal Politika Sorunu Olarak Göç. *Kamu-ĞĞ ĞĞ Hukuku ve Ğktisat* , 10 (4), 177-204.
- Taştan, C., & Çelik, Z. (2017). *Türkiye'de Suriyeli Çocukların Eğitimi; Güçlükler ve Öneriler*. TCK. (M.79).
- Tavşancıl, E. (2002). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- TDK, <http://www.tdk.gov.tr>, (e.t. 20.10.2021)
- Tekin, H. (1993). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. Ankara: Yargı.
- Tekke M, Coşkun M. (2019) Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:18, Sayı:70, s.792.
- Toksöz, G. (2006). Uluslararası Emek Göçü. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1415.
- Tonsing, K. N. (2014). Acculturation and adaptation of first-and second-generation South Asians in Hong Kong. *International Journal of Social Welfare*, 23, 410-420. doi: 10.1111/ijsw.12079.
- Topçuoğlu, R. A. (2012). Türkiye’de Göçmen Çocukların Profili: Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Önerileri; Bir Hızlı Değerlendirme Araştırması. *Uluslararası Göç Örgütü, (IOM)* .
- Türkiye'de Sığınmacı çocuklara erişim ve çocuğun yüksek yararına yönelik hizmet sunumunun teşvik edilmesi projesi değerlendirme raporu. Ankara. (2014).
- Ulusoy, H. (2021). Sığınmacılara Yönelik Sosyal Hizmet Uygulamalarında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: İstanbul’daki Suriyeli Sığınmacılar Örneği. (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Ward, C. and Fischer, R. (2008). Personality, cultural intelligence, and cross-cultural adaptation. In SLVD (Eds.), *Handbook of cultural intelligence* (pp. 159-173). New York.
- Ward, C. and Kennedy, A. (1999). The measurement of sociocultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*. 23(4), 659-677.
- Ward, C., Okura, Y., Kennedy, A ve Kojima, T. (1998). The U-curve on trial: A Longitudinal Study of Psychological and Sociocultural Adjustment During Cross-cultural Transition. *International Journal of Intercultural Relations*, 22(3), 277-291.
- Ward, C., Rana-Deuba, A. (1999). Acculturation and Adaptation revisited. *Journal of Cross-cultural Psychology*, 30(4), 422-442.
- Wilson, J. (2013). Exploring the past, present and future of cultural competency research: The revision and expansion of the sociocultural adaptation construct. Unpublished doctoral dissertation, Victoria University of Wellington, Wellington.
- Yalçın, C. (2004). Göç sosyolojisi. Ankara: Anı Yayıncılık.